

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

**СХВАЛЕНО**

Протокол Вченої ради КВНЗ  
«Харківська академія неперервної  
освіти»

№ 5 від 24.09.2026

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Наказ КВНЗ «Харківська  
академія неперервної освіти»

№ 49 від 25.09.2026

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА**

**підвищення кваліфікації  
директорів закладів загальної середньої освіти  
за темою**

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ  
ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**«CONCEPTUAL PRINCIPLES OF REFORMING VOCATIONAL  
EDUCATION»**

**РЕКОМЕНДОВАНО**

Протокол засідання  
кафедри освітнього менеджменту та  
виховання від 23.09.2026 № 8

**Харків - 2026**

**Розробник:** Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти» (Смирнова М.Є., канд. пед. наук, професор кафедри освітнього менеджменту та виховання Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»)

**Напрямок:** управлінська діяльність керівників ЗЗСО у контексті реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти

**Розроблено на основі Типової програми** підвищення кваліфікації з освітнього лідерства для керівників, заступників керівників закладів загальної середньої освіти, які реалізують Державний стандарт профільної середньої освіти на тему “Профільна школа: управління та професійний розвиток” (наказ МОНУ від 04.11.2025 № 1464)

**Термін дії програми:** з 01.10.2026 до 31.12.2030 року

**Рецензенти:**

**Лузан Людмила**, професор кафедри освітнього менеджменту та виховання, к.пед.н., проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»,

**Кронгауз Владислав**, директор КЗ «Харківський ліцей № 138 Харківської міської ради»

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**Актуальність освітньої програми** зумовлена необхідністю підготовки керівників закладів загальної середньої освіти до системних змін, пов'язаних із реформуванням профільної освіти та формуванням нової моделі старшої школи. Перехід до профільної освіти передбачає не лише зміну змісту навчання, а й трансформацію освітнього середовища, організації освітнього процесу, підходів до формування освітніх траєкторій учнів, взаємодії закладів освіти з учнями, батьками та громадою. Це потребує від керівника нового рівня управлінської готовності – здатності бачити перспективу розвитку закладу, аналізувати зміни, прогнозувати ризики, залучати педагогічну спільноту до прийняття рішень та забезпечувати командне впровадження нововведень.

Зміст Програми розроблено відповідно до державної політики щодо реформування системи освіти, а також з урахуванням вимог законів України: «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про професійний розвиток працівників»; постанов Кабінету Міністрів України: «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 року № 800, «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників» від 29 липня 2020 року № 672, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року»; наказу Міністерства з освіти і науки України від 16.07.2018 р. № 776 в «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти», професійних стандартів та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти.

**Цільова група:** директори закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО).

**Обсяг (тривалість):** 36 год/1,2 кредити

- лекції – 12 год (33,3 %);
- практико орієнтовані види роботи – 18 год (50 %);
- самостійна робота – 4 год (11,2 %);
- контрольні заходи – 2 год (5,5 %).

**Особливості реалізації програми.**

Тривалість програми – інтенсивна (до 1 місяця).

Програма розроблена відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації з освітнього лідерства для керівників та заступників керівників закладів освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти, і реалізується двома блоками: 30 год./1 кредит – онлайн навчання; 6 год./0,2 кредиту – самостійне навчання.

Для ефективної реалізації програми залучаються тренери НУШ, фахівці профільних державних освітніх установ, методисти і практики, які мають досвід управлінської діяльності в умовах Нової української школи.

Науково-педагогічні та педагогічні працівники Харківської академії неперервної освіти можуть реалізовувати Програму повністю або частково

(з можливістю змін до 30% змісту за умови дотримання державних вимог до підвищення кваліфікації педагогічних працівників).

**Мета підвищення кваліфікації:** формування управлінської готовності керівників ЗЗСО до стратегічного планування та організації змін, пов'язаних із реформуванням профільної середньої освіти, створенням академічних ліцеїв, формуванням профілів навчання, розвитку партнерства та забезпеченням якості освітнього процесу в умовах трансформації.

**Завдання підвищення кваліфікації:**

- *розширити* уявлення керівників ЗЗСО про концептуальні засади реформування профільної середньої освіти та особливості функціонування академічного ліцею;
- *опанувати* інструменти стратегічного управління змінами, що необхідні для планування та реалізації трансформаційних процесів у закладі освіти.
- *сформувати* вміння визначати необхідні кадрові, організаційні, ресурсні та партнерські умови функціонування академічного ліцею;
- *розвинути* здатність керівника ЗЗСО прогнозувати ризики, виявляти причини опору змінам у педагогічному колективі та добирати ефективні стратегії залучення педагогів у процес сучасних трансформацій;
- *удосконалити* професійні компетентності керівників ЗЗСО щодо ефективної комунікації, командної взаємодії та мотивації учасників освітнього процесу до реалізації процесу змін;
- *сформувати* практичні навички щодо розробки дорожньої карти трансформації закладу освіти в академічний ліцей.

**Перелік компетентностей / результатів навчання:**

- нормативно-правова компетентність;
- компетентність стратегічного управління закладом освіти.

**Очікувані результати підвищення кваліфікації:**

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння, навички та способи діяльності щодо:

- концептуальних засад реформування профільної середньої освіти, особливостей функціонування академічного ліцею;
- опанування інструментів для стратегічного планування та управління змінами в діяльності закладу освіти;
- кадрових, організаційних, ресурсних та партнерських умов для забезпечення функціонування академічного ліцею;
- здатності виявляти і прогнозувати потенційні ризики та прояви опору змінам у педагогічному колективі;
- вибору способів комунікації, налагодження командної взаємодії та мотивації щодо залучення педагогів закладу до процесу змін;
- складання дорожньої карти трансформації закладу освіти з урахуванням його ресурсів, потреб та особливостей діяльності академічного ліцею.

## **Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.**

Підсумкове оцінювання здійснюється наприкінці опанування програми у вигляді підсумкового тестування за темами освітньої програми, що дозволяє оцінити рівень засвоєння знань, умінь слухачів та спрямоване на визначення рівня сформованості професійних компетентностей директорів ЗЗСО (*нормативно-правова компетентність, компетентність стратегічного управління закладом освіти*).

Підсумкове тестування здійснюється у вигляді тесту із 12 питань.

I рівень: 7 завдань з вибором однієї правильної відповіді. До кожного із завдань наведено чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо слухач вибрав і позначив правильну відповідь (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

3 завдання з вибором декількох правильних відповідей. До кожного із завдань наведено п'ять-сім варіантів відповіді, з яких декілька правильних (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимально 2 бали за 1 завдання).

II рівень: 2 завдання на встановлення відповідності. До кожного завдання наведено інформацію, позначену цифрами і буквами. Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити «логічні пари»). Завдання вважається виконаним, якщо слухач правильно зробив поєднання рядків та колонок (кожна правильно встановлена відповідність оцінюється в 0,5 балів. Максимально 2 бали за 1 завдання).

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання підсумкового тесту, 17 балів. Прохідний бал – 12 (70%).

Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

**Документ про підсумки підвищення кваліфікації:** свідоцтво про підвищення кваліфікації.

### **Вартість:**

- для педагогічних працівників усіх категорій та керівників закладів освіти, що фінансуються з місцевих бюджетів Харківської області, навчання здійснюється безкоштовно;

- для працівників закладів освіти державної та приватної форм власності, працівників закладів інших, крім освіти, галузей, та інших регіонів – платна послуга, вартість якої визначена «Переліком освітніх послуг КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», що розміщений на сайті Академії (<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>).

## 1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено теоретична підготовка з використанням активних, практико орієнтованих форм навчальної діяльності, що спрямовані на формування професійних компетентностей директорів ЗЗСО.

Освітній процес організовано у поєднанні лекційних і практичних занять на основі інтерактивних методів навчання, кейс-технологій, рефлексивних вправ, що сприяють усвідомленому розумінню ролі директора ЗЗСО не тільки як рівноправного учасника освітнього процесу, але і особи, яка позиціонує заклад освіти у публічному просторі.

Особливістю освітньої програми є формування і розвиток у директорів ЗЗСО професійних компетентностей згідно з Професійним стандартом керівника (директора) закладу загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти від 17.09.2021 року.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання нормативних документів через управлінські ситуації у контексті того, що знає директор стосовно організації профільного навчання в ЗЗСО, як він може застосовувати певні нормативні положення в організації роботи закладу, наскільки впевнено він почуває себе у правовому полі власної управлінської діяльності, а також через осмислення пріоритетів розвитку закладу, його місії, ресурсних можливостей, стратегії розвитку школи на етапі профільного навчання, способів комунікації з усіма учасниками освітнього процесу.

Підсумкові заходи передбачають узагальнення та оцінювання результатів навчання слухачів, осмислення набутих знань і професійних змін та проводиться з метою комплексної перевірки рівня сформованості знань, умінь і професійних компетентностей за всіма темами освітньої програми.

Підбиття підсумків навчання і рефлексія спрямовані на усвідомлення слухачами власних професійних можливостей, змін у підходах до управлінської діяльності директора ЗЗСО та визначення подальших кроків власного професійного розвитку.

Зміст програми складається з 4 модулів та 15 тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 12 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, 17 балів. Прохідний бал – 12 правильних відповідей (70%). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 36 год, з них: 12 год – лекційні заняття, 18 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

## 2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

| №<br>тем<br>и                                                   | Назва навчальних тем                         | Кількість годин |                      |                      |                      |        |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------|----------------------|----------------------|----------------------|--------|
|                                                                 |                                              | Лекції<br>ї     | Практичні<br>заняття | Самостійна<br>робота | Контрольні<br>заходи | Усього |
| МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові основи профільної середньої освіти |                                              |                 |                      |                      |                      |        |
| 1.1                                                             | Стратегічне бачення<br>розвитку академічного | 1               | 1                    |                      |                      | 2      |

| № тем и                                                                       | Назва навчальних тем                                                                                          | Кількість годин |                   |                   |                   |          |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|-------------------|-------------------|----------|
|                                                                               |                                                                                                               | Лекції          | Практичні заняття | Самостійна робота | Контрольні заходи | Усього   |
|                                                                               | ліцею в умовах впровадження реформи профільної школи                                                          |                 |                   |                   |                   |          |
| 1.2                                                                           | Концептуальні засади ДСПСО: від цінностей до результатів                                                      | 2               |                   |                   |                   | 2        |
| 1.3                                                                           | Освітнє середовище старшої профільної школи                                                                   | 1               | 1                 |                   |                   | 2        |
|                                                                               | <i>Разом за модулем</i>                                                                                       | <b>4</b>        | <b>2</b>          |                   |                   | <b>6</b> |
| <b>МОДУЛЬ 2. Управлінський аспект діяльності профільної школи</b>             |                                                                                                               |                 |                   |                   |                   |          |
| 2.1.                                                                          | Кадровий потенціал та команда змін академічного ліцею                                                         | 2               |                   |                   |                   | 2        |
| 2.2                                                                           | Професійний розвиток учителів, які працюють в профільних класах. Сучасні форми методичної підтримки педагогів |                 | 2                 | 1                 |                   | 3        |
| 2.3                                                                           | Комунікативна компетентність керівника ЗЗСО: побудова ефективних внутрішніх комунікацій                       | 1               | 1                 |                   |                   | 2        |
| 2.4                                                                           | Психологія змін у педагогічному колективі: від опору до залучення                                             | 1               | 1                 |                   |                   | 2        |
|                                                                               | <i>Разом за модулем</i>                                                                                       | <b>4</b>        | <b>4</b>          | <b>1</b>          |                   | <b>9</b> |
| <b>МОДУЛЬ 3. Складові організації освітнього процесу в академічному ліцеї</b> |                                                                                                               |                 |                   |                   |                   |          |
| 3.1                                                                           | Освітні компоненти академічного ліцею: формуємо зміст профільної освіти                                       | 1               | 1                 | 1                 |                   | 3        |
| 3.2                                                                           | Модельні навчальні програми. Змістові рішення                                                                 |                 | 2                 |                   |                   | 2        |
| 3.3                                                                           | Від ТОП до освітньої програми ЗЗСО: планування освітнього процесу на етапі профільної освіти                  |                 | 2                 | 1                 |                   | 3        |
| 3.4                                                                           | Забезпечення партнерської та мережевої взаємодії керівника ЗЗСО в організації освітньої                       | 1               | 1                 |                   |                   | 2        |

| № тем и                                         | Назва навчальних тем                                                                        | Кількість годин |                   |                   |                   |           |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|-------------------|-------------------|-----------|
|                                                 |                                                                                             | Лекції          | Практичні заняття | Самостійна робота | Контрольні заходи | Усього    |
|                                                 | діяльності на засадах НУШ                                                                   |                 |                   |                   |                   |           |
| 3.5                                             | Система профорієнтації в сучасному закладі освіти                                           | 1               | 1                 |                   |                   | 2         |
| 3.6                                             | Педагогічна діяльність учителя як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти   | 1               | 1                 | 1                 |                   | 3         |
|                                                 | <i>Разом за модулем</i>                                                                     | <b>4</b>        | <b>8</b>          | <b>3</b>          |                   | <b>15</b> |
| <b>МОДУЛЬ 4. Організація освітнього процесу</b> |                                                                                             |                 |                   |                   |                   |           |
| 4.1.                                            | Настановне заняття. Вхідне діагностування                                                   |                 | 2                 |                   |                   | 2         |
| 4.2.                                            | Підсумкове заняття. Створюємо «Дорожню карту переходу школи до моделі профільного навчання» |                 | 2                 |                   |                   | 2         |
|                                                 | <i>Підсумкові заходи: підсумкове тестування</i>                                             |                 |                   |                   | 2                 | 2         |
|                                                 | <i>Разом за модулем</i>                                                                     |                 | <b>4</b>          |                   | <b>2</b>          | <b>6</b>  |
|                                                 | <b>Разом:</b>                                                                               | <b>12</b>       | <b>18</b>         | <b>4</b>          | <b>2</b>          | <b>36</b> |

## ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

### МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові основи профільної середньої освіти

#### 1.1. Стратегічне бачення розвитку академічного ліцею в умовах впровадження реформи профільної школи

Актуальність реформи: від НУШ до академічного ліцею. Академічний ліцей як ключова ланка профільної освіти. 12-річна освіта та новий статус ліцею. Суспільна підтримка реформи (результати соціологічного дослідження КМІС).

Профіль навчання: визначення та етапи впровадження. Місія академічного ліцею та портрет випускника. Напрями трансформації академічного ліцею. Освітній напрям: профілі, вибіркові й інтегровані курси, методики. Спорідненість предметів і методичне обґрунтування профілів.

Кластерна модель ТОП 10-12: мовно-літературний, STEM, соціально-гуманітарний кластери. Побудова індивідуальної освітньої траєкторії.

Практичні кейси вибору профілю. Управлінський напрям: планування, автономія, рішення на основі даних. Кадровий напрям: розвиток педагогів, наставництво, командна робота. Інноваційний напрям: цифровізація, STEM, проєктне навчання. Партнерський напрям: ЗВО, роботодавці, громада, батьки, міжнародна співпраця. Освітнє середовище: безпека, інклюзивність,

психологічна підтримка, доброчесність. Роль директора у впровадженні реформи. Роль засновників у розбудові мережі академічних ліцеїв. Очікувані результати реформи.

*Практична частина.* SWOT-аналіз готовності закладу до реформи. Інтенсив «Формулювання місії та бачення закладу». Дорожня карта впровадження (на 1 рік).

### **1.2. Концептуальні засади ДСПСО: від цінностей до результатів**

Мета профільної середньої освіти. Ціннісні орієнтири профільної середньої освіти. Нові акценти на національній безпеці. Особистісно орієнтована освіта – один із ключових підходів сучасної школи. Компетентнісний та діяльнісний підходи, які дозволяють перетворити цінності та дозволяють перетворити цінності та індивідуальний розвиток на конкретні результати навчання.

Структура Державного стандарту профільної середньої освіти. Цикли профільної середньої освіти: профільно-адаптаційний та профільний. Спрямування профільної середньої освіти: академічне та професійне. Підходи до формування профілів навчання.

Індивідуальні освітні траєкторії учнів. Ключові компетентності та наскрізні вміння. Рівнева орієнтованість результатів навчання.

### **1.3. Освітнє середовище старшої профільної школи**

Складові сучасного освітнього середовища академічного ліцею. Безпечне освітнє середовище ЗЗСО та його складові. Нормативно-правові засади створення безпечного освітнього середовища. Обов'язки посадових осіб та організація роботи з охорони праці в закладах освіти.

Система організації охорони праці працівників. Розподіл повноважень. Інструктивно-методичні рекомендації щодо порядку підготовки закладу освіти до нового навчального року та опалювального сезону з питань цивільного захисту, охорони праці та безпеки життєдіяльності. Розслідування нещасних випадків. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Санітарний регламент для закладів загальної середньої.

Організація співпраці з педагогами, батьками, учнями. Навчання учасників освітнього процесу правилам безпечної поведінки особистості, формування навичок уникнення потенційних ризиків і небезпек. Корисні інформаційні ресурси.

*Практична частина.*

Опрацювання особливостей створення внутрішніх локальних документів закладу освіти у сфері безпеки. Онлайн-гра Kahoot «Особиста безпека» з покроковим аналізом відповідей.

## **МОДУЛЬ 2. Управлінський аспект діяльності профільної школи**

### **2.1. Кадровий потенціал та команда змін академічного ліцею**

Особливості кадрового забезпечення профільної старшої школи. Готовність педагогічного колективу до змін як фактор успішності реформи. SWOT-аналіз кадрових можливостей і потреб.

Зміна управлінської ролі директора в умовах трансформації від адміністративного управління до лідерства змін. Лідерська позиція керівника в умовах невизначеності.

Поняття та характеристики команди змін. Відмінність між педагогічним колективом і командою; принципи формування команди змін. Ролі учасників команди. Розподіл відповідальності та делегування.

Причини професійного опору реформам. Типові реакції педагогів на організаційні зміни. Як розрізняти опір, незгоду, тривогу та професійні сумніви. Комунікація керівника з різними групами педагогів.

Визначення кадрових потреб відповідно до профілів навчання. Професійний розвиток і підвищення кваліфікації педагогів. Наставництво та взаємонавчання у педагогічному колективі.

## **2.2. Професійний розвиток учителів, які працюють в профільних класах. Сучасні форми методичної підтримки педагогів**

Чому важливо підтримувати професійний розвиток педагогів?

Мотивація педагогів: внутрішня та зовнішня мотивація; чинники демотивації: втома, рутинність, відсутність зворотного зв'язку; психологічні особливості мотивації вчителів різного віку та стажу.

Основні напрями підвищення кваліфікації. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників. Повноваження педагогічної ради щодо підвищення кваліфікації.

Індивідуальна траєкторія розвитку педагогічних працівників. Комплексні освітні програми Харківської академії неперервної освіти. Результати підвищення кваліфікації.

*Практична частина.*

Обговорення моделі персоніфікованої системи професійного розвитку педагогів у ЗЗСО.

## **2.3. Комунікативна компетентність керівника ЗЗСО: побудова ефективних внутрішніх комунікацій**

Комунікативна компетентність керівника: сутність, складові та роль в управлінні закладом.

Внутрішні комунікації: принципи, канали, формати та правила ефективної взаємодії.

Комунікація керівника в умовах змін: донесення бачення, формування довіри, залучення команди.

Діалог замість директиви: активне слухання, зворотний зв'язок, конструктивний діалог.

Комунікативні бар'єри та конфлікти: причини, профілактика й способи подолання.

*Практична частина:*

*Завдання 1.* Ситуація: педагог негативно реагує на нововведення: «Знову ці зміни! У нас і так роботи забагато». Визначте: у чому комунікативна проблема; які помилки керівника можуть її посилити; як побудувати

повідомлення/діалог, щоб досягти взаєморозуміння. Сформулювати відповідь керівника, яка не провокує конфлікт, а переводить розмову в конструктивне русло.

*Завдання 2.* Оцінити комунікації у власному закладі за 5 критеріями: своєчасність → зрозумілість → доступність → зворотний зв'язок → залучення. Кожен критерій оцініть за шкалою 1–5 балів і визначте: сильну сторону внутрішніх комунікацій; одну проблему; одну конкретну дію керівника для її покращення.

## **2.4. Психологія змін у педагогічному колективі: від опору до залучення**

Психологія організаційних змін: як люди реагують на зміни, етапи прийняття змін, чому навіть корисні зміни можуть викликати тривогу й опір.

Опір змінам у педагогічному колективі: причини опору: страх втрати звичного, перевантаження, невизначеність, недовіра; види опору: відкритий, прихований, пасивний; як відрізнити опір від обґрунтованої професійної незгоди.

Зміна ролі керівника під час переходу «від опору до залучення». Виявлення довіри як основи змін, прояв емпатії, надання підтримки замість тиску, залучення педагогів до прийняття рішення.

Формування у педагогічному колективі культури готовності до змін через спільне бачення майбутнього; «малі перемоги» як спосіб підвищення мотивації; підтримку ініціативи педагогів.

*Практична частина:*

*Завдання 1.* Ситуація: «Що стоїть за опором?». Педагоги говорять: «*Навіщо нам це потрібно? Ми й раніше нормально працювали*». Визначте можливу причину опору; назвіть потребу або страх, що може за ним стояти; сформулюйте відповідь керівника, яка допоможе їм перейти від опору до діалогу.

*Завдання 2.* Ситуація: частина педагогічного колективу закладу не підтримує запровадження нових підходів/змін. Визначити 3 кроки керівника, що допоможуть перетворити опір педагогів на залучення у спільну справу.

## **МОДУЛЬ 3. Складові організації освітнього процесу в академічному ліцеї**

### **3.1. Освітні компоненти академічного ліцею: формуємо зміст профільної освіти**

Поняття профілю. Обов'язкові та вибіркові компоненти за «трикошиковою» моделлю. Принципи гнучкого формування індивідуальної освітньої траєкторії учня/учениці відповідно до Типової освітньої програми.

Характеристика обов'язкових елементів освітньої програми ліцею. Загальний обсяг навчального навантаження. Навчальні плани за обраними профілями.

Виміри автономії закладу освіти у формуванні змісту. Два цикли профільної середньої освіти. Структура освітніх компонентів: обов'язкові галузі та «три кошики». Рівні опанування освітніх галузей. Критерії обґрунтування профілів.

Правила перерозподілу годин між кошиками. Перелік модельних навчальних програм та/або програм, схвалених педагогічною радою закладу.

*Практична частина.* Вправа «Профіль чи не профіль?». Дискусія «Профільний пазл». Опрацювання алгоритму впровадження профільного навчання.

### **3.2. Модельні навчальні програми. Змістові рішення**

Закон України «Про освіту» про модельні навчальні програми/навчальні програми. Програмне забезпечення Нової української школи як інструмент гарантування та здійснення академічної свободи вчителя. Забезпечення реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти з урахуванням потреб та інтересів учнівства.

МНП і НП: спільне і відмінне. Спільна нормативна основа МНП та НП. Характеристика структурних компонентів модельних навчальних/навчальних програм: їх особливості, відмінності. Формальні, змістовні й методичні критерії якості МНП. Модельні навчальні програми основного і поглибленого рівнів. Вибір МНП. Змістове наповнення освітніх галузей Державного стандарту профільної середньої освіти.

Створення навчальної програми на основі модельної навчальної програми: 4 кроки. Авторська програма, її особливості. Особливості МНП інтегрованих курсів. Логіка інтегрованого курсу. Програмне забезпечення.

*Практична частина.*

Інтерактивні вправи «Ланцюжок понять», «Знайти відмінність».

Обговорення «Профільний пазл».

Вправа «Експертиза програми».

Індивідуальна рефлексія «Програмне забезпечення освітньої галузі»

### **3.3. Від ТОП до освітньої програми ЗЗСО: планування освітнього процесу на етапі профільної освіти**

Типова освітня програма (ТОП) як стратегічна основа освітнього процесу. Стратегічні цілі ТОП і їх освітній вимір. Логіка переходу від ТОП до освітньої програми закладу.

Освітня програма як інструмент реалізації стратегії: структура, обов'язкова та варіативна складові, відповідність державним стандартам.

Планування освітнього процесу на основі освітньої програми: навчальні плани, освітні компоненти і курси за вибором, інтегроване та профільне навчання, індивідуальна траєкторія учня.

Освітня програма та внутрішня система забезпечення якості освіти.

*Практична частина:*

*Завдання 1.* На основі положень ТОП визначте, які можливості вона надає для формування освітньої програми академічного ліцею, а саме: який профіль може бути запропонований; які освітні компоненти його забезпечуватимуть; що може бути предметом вибору учня; які умови необхідні для реалізації такого профілю.

*Завдання 2.* Розглядаємо ситуацію: ліцей планує відкрити певний профіль, але необхідно перевірити, наскільки запропонована модель відповідає освітнім

потребам та інтересам учнів. Запропонуйте 3–5 критеріїв, за якими керівник може оцінити якість запланованої освітньої програми (*відповідність інтересам і потребам учнів, можливість вибору, кадрова спроможність, ресурсне забезпечення, відповідність профілю подальшій освітній/професійній траєкторії учнів*).

### **3.4. Забезпечення партнерської та мережевої взаємодії керівника ЗЗСО в організації освітньої діяльності на засадах НУШ**

Партнерська взаємодія як принцип НУШ: суб'єктність, довіра, взаємоповага та спільна відповідальність учасників освітнього процесу.

Роль керівника у формуванні культури партнерства: створення умов для діалогу, співпраці та залучення учасників освітнього процесу до прийняття рішень.

Внутрішнє партнерство: взаємодія адміністрації, педагогів, учнів і батьків.

Мережева взаємодія ЗЗСО: співпраця із засновником, органами місцевого самоврядування, ЦПРПП, закладами освіти, установами культури, громадськими організаціями та іншими партнерами.

Інструменти ефективної партнерської взаємодії: спільні проєкти, професійні спільноти, міжшкільна співпраця, угоди про партнерство, обмін ресурсами та досвідом.

*Практична частина:* створення «Карти партнерської та мережевої взаємодії ЗЗСО» — потреба закладу → потенційний партнер → спільний ресурс → формат взаємодії → очікуваний результат.

### **3.5. Система профорієнтації в сучасному закладі освіти**

Профорієнтаційна діяльність закладів загальної середньої освіти: концепція та сучасні виклики. Місце профорієнтації в Державному стандарті базової та профільної освіти. Створення ефективної системи профорієнтації в ЗЗСО у контексті україно-швейцарський проєкт Decide. Роль керівника у профорієнтаційній роботі. Інструменти та методи профконсультування.

Профконсультація як форма психолого-педагогічної підтримки. Сучасний ринок праці та його вплив на кар'єрний вибір. Роль вчителя як кар'єрного радника та коуча. Індивідуальна освітня траєкторія як інструмент професійного розвитку.

Партнерство як ресурс профорієнтації. Моніторинг та оцінювання ефективності профорієнтаційної роботи. Управлінські рішення директора щодо розбудови системи профорієнтації.

*Практична частина:* Освітній кластер: «Професійний старт». Профорієнтаційний брейнстормінг «Кар'єрна трансформація: від мрії до реальності». Інтерактивний маршрут: «6 станцій навігації курсу «Професії»: від питання до дії».

### **3.6. Педагогічна діяльність учителя як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти**

Педагогічна діяльність вчителя в системі забезпечення якості освіти: критерії та показники її ефективності.

Планування й організація освітнього процесу: відповідність освітній програмі, потребам та освітнім можливостям учнів.

Сучасні підходи до оцінювання навчальних результатів: формувальне оцінювання, зворотний зв'язок, використання результатів оцінювання для вдосконалення навчання.

Професійна рефлексія та самооцінювання педагогічної діяльності як інструменти її вдосконалення.

Взаємозв'язок професійного розвитку вчителя та якості освіти.

*Практична частина:* самооцінювання педагогічної діяльності за визначеними критеріями та визначення напрямів професійного вдосконалення.

## **МОДУЛЬ 4. Організація освітнього процесу**

### **4.1. Настановне заняття. Вхідне діагностування**

Реєстрація слухачів. Оформлення документації щодо роботи курсів підвищення кваліфікації. Ознайомлення слухачів з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо проведення навчання в дистанційному форматі.

Анкетування та обробка результатів вхідного діагностування.

### **4.2. Підсумкове заняття. Створюємо «Дорожню карту переходу школи до моделі профільного навчання»**

Створення «Дорожньої карти переходу школи до моделі профільного навчання»: де ми зараз? Куди хочемо прийти? Що треба змінити? Кого залучаємо? Які ресурси нам потрібні? Які ризики можливі? Що робимо першочергово? Як зрозуміємо, що зміни відбулися? (*Робота з дошкою Padlet*).

Підведення підсумків навчання.

### **3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань**

Практичні завдання зазначені у відповідних темах.

### **3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання**

*Тема 2.2. Професійний розвиток вчителів, які працюють в профільних класах. Сучасні форми методичної підтримки педагогів*

*Завдання:* 1. Здійснити самооцінювання власних професійних компетентностей для роботи в профільних класах та визначити 2–3 пріоритетні напрями професійного розвитку. 2. Продумати короткий план власного професійного розвитку на 6 місяців, орієнтуючись на такий ланцюжок необхідних кроків: потреба → мета → форма навчання → практичне застосування

*Тема 3.1. Освітні компоненти академічного ліцею: формуємо зміст профільної освіти*

*Завдання:* Оберіть один профіль і проаналізуйте його за такими позиціями: для кого цей профіль? Які освітні потреби задовольняє? Які

компетентності формує? Які освітні компоненти необхідні? Яку подальшу освітню/професійну траєкторію відкриває?

*Тема 3.3. Від ТОП до освітньої програми ЗЗСО: планування освітнього процесу на етапі профільної освіти*

*Завдання 1.* Проаналізувати відповідну Типову освітню програму та визначте, які її положення потребують конкретизації на рівні освітньої програми ЗЗСО. 2. Проаналізуйте освітню програму свого ЗЗСО щодо відповідності вимогам профільної освіти та визначте 3–5 напрямів можливого удосконалення.

*Тема 3.6. Педагогічна діяльність учителя як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти*

*Завдання: 1.* Продумайте, який можна вибрати інструмент для вивчення думки учнів щодо якості профільного навчання (анкета, опитувальник або чек-лист). 2. Визначте 5–7 **показників**, за якими можна оцінювати якість профільного навчання в академічному ліцеї. *Наприклад:* відповідність профілів потребам учнів, можливість вибору, кадрове забезпечення, освітні результати, задоволеність учнів, партнерська взаємодія тощо.

## 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### *Нормативно-правові документи*

1. Державний стандарт профільної середньої освіти. Постанова КМУ від 25.07.2024 № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: [zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text)
4. Інструкція з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1029-22#Text>
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (постанова КМУ від 14.12.2016 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
6. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 2205 від 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
7. Положення про атестацію педагогічних працівників. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
8. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
9. Професійний стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти». <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh-standartu-keriv.22.09.pdf>
10. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Docs%20Kampania%20Priyom%2024/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf>

### *Основна література*

1. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ — 2021. URL: [https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka\\_dyrektora\\_2021\\_SOE\\_SURGe.pdf](https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SOE_SURGe.pdf)
2. Балуба І., Венгловська О., Новик І., Стягунова О. Застосування професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Методичні рекомендації. Київ: УІРО, 2024. 54 с.
3. Гудзь О. Є., Маковецька І. М. Комунікаційний менеджмент: навчальний посібник / О. Є. Гудзь, І. М. Маковецька. Львів : «Галицька видавнича спілка», 2021. 224 с. URL: [https://duikt.edu.ua/uploads/1\\_2245\\_74045021.pdf](https://duikt.edu.ua/uploads/1_2245_74045021.pdf)
4. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 73 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740938/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A8%D0%86.pdf>
5. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с. URL: <https://lnk.ua/y4z30kRej>
6. Людмила Лисогор, Сергій Берендєєв, Юлія Косенчук. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1: Навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 117 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/metodychni-rekomendacziyi.pdf>
7. Освітній навігатор. Методичні рекомендації для забезпечення прозорості та доброчесності у діяльності закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorenniya/2025/03/17/ho-posi-bnyk-osvitniy-navihator-nazk-17-03-2025.pdf>
8. Смирнова М. Педагогічна рефлексія як умова успішного професійного зростання вчителя / Розвиток системи управління організацією: Європейська практика та досвід України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю (14 травня 2025 року); [за заг. ред. проф. С. Бережної, проф. І. Денисенко] (електронне видання). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2025. 474 с. — С. 222-226. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/281ef7e8-7c9f-4f0c-b52c-6bdd18baa6ac/content>
9. Становлення нового українського вчителя. Вступ до професії, підготовка, професійне зростання та лідерство. Київ: ЮНЕСКО. 2026. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/977/97786/398869ukr.pdf>
10. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О. Федоренко; за заг. ред. І. Новик. Київ: УІРО, 2024. 102 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/uchytelskyj-apgrejd-samooczinyuvannya-pr ofesijnoyi-diyalnosti.pdf>

### ***Додаткова література***

1. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. URL: [https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion\\_zaklad\\_osvity\\_SOE-SURGe\\_2023.pdf](https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SOE-SURGe_2023.pdf)
2. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації / за ред. І. В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОППО, 2021. 198 с. URL: <https://surl.li/slqwdp>
3. Інституційний аудит школи: що варто знати засновнику закладу загальної середньої освіти. URL: [https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Instituciyniy\\_audit\\_gromadam\\_SURGe-SQE\\_2021.pdf](https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Instituciyniy_audit_gromadam_SURGe-SQE_2021.pdf)

4. Просіна О.В. Управління розвитком творчого потенціалу педагогічних (науковопедагогічних) працівників як чинник професійної трансформації. URL: [http://innovpedagogy.od.ua/archives/2023/63/part\\_2/48.pdf](http://innovpedagogy.od.ua/archives/2023/63/part_2/48.pdf)
5. Технології прийняття управлінських рішень: (Монографія) / За заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової – Харків: «Діса плюс», 2023. – 430 с. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/57a8557c-77d3-4c8b-9fc4-b4483c087252/content>
6. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокожко, Ю. І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с. URL: [https://eprints.zu.edu.ua/34103/1/Управління%20закладом%20освіти\\_блок\\_2022\\_друк%20%281%29.pdf](https://eprints.zu.edu.ua/34103/1/Управління%20закладом%20освіти_блок_2022_друк%20%281%29.pdf)
7. Що головне для стратегії школи (З досвіду роботи директорки школи № 5 Печерського району м. Києва Світлани Олексюк). URL: [https://nus.org.ua/articles/strategiya-shkoly-yak-rozroblyaty-j-shho-v-nij-maye-butyl/](https://nus.org.ua/articles/strategiya-shkoly-yak-rozroblyaty-j-shho-v-nij-maye-butyl)